

TØNDERING KIRKEGÅRD TØNDERING CEMETERY

Tøndering Kirkegård, Roslev

Realiseret: 2018-19

Bygherre: Durup-Tøndering-Nautrup Sognes Menighedsråd

Landskabsarkitekt: Møller & Fauerskov Landskabsarkitekter, Aarhus

Entreprenør: Tøndering Kirkegårds gartnere

Foto: Mogens Dueholm

1:1250. Nord tv. North left

Som på mange andre små middelalderkirkegårde i tyndt befolkede egne var udfordringen på Tøndering Kirkegård, at der kun var ganske få aktive gravsteder tilbage. Kirkegården havde et forarmet udtryk, fordi gravsteder og grønne elementer løbende var blevet fjernet, uden at der var tilført nyt, og fordi diger og flader blev plejet maskinelt med et så højt plejeniveau, at kirkegården næsten var blottet for sanselige oplevelser. Alt i alt fremstod kirkegården 'affolket', gold, usammenhængende, karakterløs og alt for 'pæn' i forhold til det omgivende landskab.

De danske middelalderkirkegårde udgør i lighed med kirkerne en uvurderlig kulturarv, og både kirker og kirkegårde har løbende gennemgået

Like so many other small, medieval cemeteries in sparsely populated areas, the challenge at Tøndering Cemetery was that there were only few active burial plots left. The place had a depleted look to it, since plots and green elements had been removed over time without anything new being added, and because dikes and surfaces were being maintained with machines in such a way that the cemetery offered very few sensory impressions. On the whole, the place appeared 'depopulated', barren, incoherent, featureless and much too 'neat' compared with the surrounding landscape.

Just like the churches, Danish medieval cemeteries are an invaluable part of our cultural heritage. During the 8–900 years since their inception, both

ændringer og er blevet tilpasset nye behov, siden de kirkelige anlæg blev opført for 8-900 år siden. Ændringerne på kirkegårdene har bl.a. været begrundet i befolkningsudviklingen, det gældende natursyn, pladsbehovet og funktionaliteten. Den nuværende situation, hvor der også i fremtiden må forventes et faldende arealbehov til gravsteder, giver anledning til endnu engang at gentænke kirkegårdenes indhold og relationer.

Tøndering Kirkegård er højt beliggende i et vidstrakt, åbent landbrugslandskab i Salling, og den kan ses langvejsfra. Tilsvarende er der vid udsigt fra kirkegården, hvorfra man kan se flere andre kirker. Den frie og forblæste beliggenhed er et af kirkegårdens væsentlige karaktertræk.

these and the churches have been subject to ongoing changes in response to changing needs and customs. At the cemeteries, these changes were prompted, among other things, by population trends, the prevailing perspective on nature and by spatial and functional requirements. The present situation, with less and less space needed for burial plots, makes it necessary to once again rethink the cemeteries' aspects and components.

With its elevated position in the middle of an open agricultural landscape in Salling, Tøndering Cemetery can be seen from afar. From the cemetery itself you have a wide view of the landscape, including several other churches. This open, wind-swept position is one of its defining features.

Med ganske få og enkle greb er kirkegården transformeret til en frodig helhed med stor spændvidde i de grønne elementers karakter og plejeniveau og med et sanseligt udtryk i harmoni med det omgivende, åbne landskab. Samtidig er det vidstrakte ud- og indsyn fastholdt. Syd for kirken er der etableret et beskyttet og havepræget rum, mens alle andre arealer får et naturpræget og rå udtryk, i takt med at nuværende gravsteder ikke længere bliver fornyet. Der er således skabt mulighed for varierede oplevelser og en forskelligartet brug.

Det lille indre, haveprægede område indeholder det aktive gravstedsområde, der afgrænses af fritvoksende rosenbuske, som får samme højde som diget. Afgrænsningen adskiller den haveprægede del fra den naturprægede del og definerer et fortættet rum omkring kirkens indgang. Det indre område har et højere plejeniveau, men for at understrege det rustikke præg, må græsset gerne blive så højt, at småplanter som ærenpris, bellis o.l. kan indfinde sig.

I det indre område er begravelsesfunktionen den primære, og her på stedet vil der i lang tid fortsat være behov for individuelle gravsteder, der plejes på traditionel vis. Behovet for forskellige gravstedstyper i fremtiden imødekommes ved, at der både kan anlægges små og store individuelle gravsteder i græsset, ligesom der er et felt til gravsteder med liggende gravminder

With few, simple means, the cemetery has been transformed into a luxuriant, coherent totality with great scope in the use of green elements and different maintenance levels and a sensuous expression that matches the surrounding landscape. The sweeping, open views have been retained, both when looking in and out. Except for an enclosed, garden-like space south of the church, all other areas will be allowed to take on a natural, rough appearance as the burial plots expire one after another. This differentiated approach promotes a variety of experiences and uses.

The small, garden-like space is where the active burial plots are found. This is bordered by free-growing rose bushes, which, given time, will reach the same height as the dike. The demarcation separates the garden from the more natural parts, forming a densified space around the church entrance. This inner area is characterized by a higher level of maintenance, but to emphasize the rustic element, the grass is allowed to grow high enough for small plants like speedwells and daisies to appear.

The inner area revolves around the burial function, which means that individual burial plots and traditional maintenance practices will be used here. Future demands for different types of resting places are accommodated by mapping out small and large burial plots in the grass, just as there is an area with plots with horizontal tombstones surrounded by grass as well as

i græs samt anonyme gravsteder. De individuelle gravsteder, der afgrænses af lave hække, kommer til at ligge frit i græsfladen med pauser, mellemrum og rytme og vil danne et fint mønster på fladen.

I den ydre, naturprægede del af kirkegården er attraktionerne de nære oplevelser af en varieret urtevegetation, et frodigt dige, mindre træer med årstidsvariation og den store landskabskontakt. Forbilledet for den naturprægede del er 1700-1800-tallets græsklædte kirkegårde, der havde karakter af eng eller overdrev. Gangstier holdes klippet i dette område, hvor der er lagt store mængder blomsterløg af skilla, snepryd og vintergæk.

Det er tanken, at der gerne må indfinde sig mindre, selvsåede buske, f.eks. lave gråpil eller lave, vilde roser for at understøtte det naturprægede udtryk. Langs digerne holdes en bræmme uklipet, og ligesom på digekronen får gamle digeplanter som fingerbøl, kongelys og bregner her lov at brede sig.

For både at forankre det kirkelige anlæg i landskabet og styrke årstidsvariationen, samtidig med at landskabsudsigten perspektiveres, plantes enkelte nye træer af seljerøn inden for digerne. Endvidere plantes grupper af hvidtjørn for at give karakter og en menneskelig skala.

anonymous graves. Separated by low hedges, the plots will be placed directly on the grass surface, forming a fine pattern with pauses, interspaces and rhythm.

The main attractions in the natural part of the cemetery are its varied, herbaceous vegetation, a luxuriant green dike, small trees with seasonal variations and wide views of the landscape. The model for this being 18th- and 19th-century grassy graveyards and their quality as meadow or fringes. Paths are mowed throughout this area, which is dotted with large amounts of bulbous plants such as squill, glory-of-the-snow and snowdrop.

The plan is that small, self-sown bushes, such as grey willow or low, wild roses, should be allowed to sustain the natural element. On the inside of each dike, a grassy border will remain unmowed. Here, traditional dike vegetation, such as foxglove, mullein and ferns, will be allowed to take root, same as on the top of the dike.

In order to anchor the ecclesiastical facility in the landscape and highlight the seasonal variations while framing the views of the landscape, a few new trees, of the species Swedish whitebeam, will be added. Groups of hawthorn will moreover add character to the place and a human scale.